

UCHWAŁA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 18 czerwca 1998 r.

w sprawie potępienia totalitaryzmu komunistycznego.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznając, że dla dobra państwa i narodu należy:

- budować polską wolność i demokrację na fundamencie prawdy,
- oddać cześć bohaterom i osądzić przestępców,

— przewyciężyć podziały,

— przestrzec nowe pokolenia przed totalitaryzmem,

przedstawia ocenę systemu komunistycznego w Polsce.

Dyktatura komunistyczna narzucona została Polsce przemocą wbrew woli Narodu przez Związek Sowiecki i Józefa Stalina. Decyzje dotyczące Polski zostały podjęte bez udziału Rządu Polskiego, a utrzymywanie po II wojnie światowej porządku jałtańskiego odbywało się z naruszeniem podstawowych praw i wolności, zwłaszcza prawa narodów i państw do niepodległości i demokratycznego rozwoju. Narzucony Polsce system wprowadzał model gospodarki oparty na utopii i wyniszczający kraj. System ten utrzymywany przemocą, kłamstwem oraz groźbą interwencji sowieckiej służył zabezpieczeniu obcych interesów.

Odrzucamy i potępiamy ten system. Uznajemy Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą za organizację w najwyższym stopniu, do końca odpowiedzialną za trwanie i kształt systemu komunistycznego w Polsce, na którym ciąży wiele zbrodni i przestępstw.

Przez cały czas istnienia PRL występował podziemny i jawny opór przeciw zniewoleniu i naruszaniu prawa do życia i godności. Trwała praca społeczeństwa, które starało się przystosować narzucone warunki do swych dążeń i aspiracji. Pomimo przeszkód tworzono materialną i duchową kulturę narodową. Symbolami sprzeciwu wobec zniewolenia były zbrojny i cywilny opór w okresie powojennym, Poznański Czerwiec '56, Październik '56, Marzec '68, Grudzień '70, Czerwiec '76 oraz strajki 1980 roku, które zapoczątkowały związkowy i niepodległościowy zryw „Solidarności”.

Istotnym czynnikiem była postawa Kościoła broniącego ludzkiej godności, stojącego na straży duchowej tożsamości. Polacy bronili narodowego dziedzictwa, religii i tradycji chrześcijańskiej oraz niezależnej kultury. Dzięki tej postawie i społecznemu dążeniu do wolności możliwe było powstanie w 1980 r. NSZZ „Solidarność”. Wytrwałość i solidarność doprowadziły do pokojowego odbudowania Polski demokratycznej i niepodległej.

Wszystkim, którzy przyczynili się do odzyskania przez Polskę wolności i niepodległości, często za cenę życia, znosząc cierpienie, upokorzenia, niewolę, wygnanie i nędzę, prześladowania i szykany, wszystkim

tym, którzy dobrze przysłużyli się Ojczyźnie, w imieniu Polski dziękujemy.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uczyni wszystko co możliwe, aby wynagrodzić krzywdy powstałe w czasie komunistycznych rządów. Uważamy to za moralny obowiązek i dług zaciągnięty wobec tych, którzy wolności nie doczekali.

Za niezbędne uważamy ukaranie wszystkich winnych komunistycznych zbrodni popełnionych w latach 1944—1989 na ziemiach polskich, w tym także zdrajców podejmujących decyzje podporządkowujące Polskę obcemu mocarstwu, działających przeciwko wolności, niepodległości i demokracji.

Narodowa debata o potępieniu komunizmu ukazała prawdę o ustroju totalitarnym, wszechobecności komunistycznego zła dotykającego wszystkich, od zwykłego obywatela po człowika władzy. Niejednokrotnie ceną awansu było pójście na kompromis z systemem. W oczach przyszłych pokoleń obraz komunizmu nie może składać się tylko z bohaterów i ich prześladowców. Polsce potrzebna jest prawda. Nie można wprowadzać zbiorowej odpowiedzialności za przestępstwa, ale nie chcemy też zbiorowej nieodpowiedzialności. Konieczna jest rzetelna ocena przeszłości, uwzględniająca złożoność ludzkich losów, jasno odróżniająca dobro od zła. Odpowiedzialność indywidualna ludzi systemu i odpowiedzialność formacji, która wspierała system, to dwie zasadniczo różne, ale powiązane ze sobą sprawy. Ustrój Trzeciej Rzeczypospolitej wyłaniał się w miarę cofania dyktatury, ale nie jest bez znaczenia kto, kiedy i gdzie przyspieszał bieg wypadków.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podejmuje tę uchwałę w przekonaniu, że budowanie demokracji wymaga od nas rozliczenia przeszłości i umocnienia tych wartości oraz zasad, dzięki którym Polska przetrwała czas zniewolenia. Sprawiedliwość, naprawianie krzywd, ukaranie winnych to podstawowe obowiązki i jednocześnie warunki funkcjonowania państwa prawa.

Marszałek Sejmu: *M. Płażyński*